

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Quo loco & cuius expensis facienda sit restitutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

etiam in ordine confessus Canonicorum in Capitulo; In ordine subscribendi instrumentis actuum capitularium; In habentibus gratias expectariuas in eadem Ecclesia; vt notat Glossa in illam regulam. Imò eadem Glossa dicit eam seruandam inter plures creditores, quando venduntur res debitoris, vt illis satisfiat. quare non obscure est in hac sententia.

44 *Contrarium verius.* Contrarium tamen puto verius, nempe non esse seruandam inter creditores chirographarios seu personales carentes hypothea vel alio iure praelationis; sed tantum inter creditores habentes eandem rem sibi hypotheatam. Ita expresse docet Siluester, Restit. 6. quaest. 5. & D. Anton. p. 2. tit. 2. c. 7. §. 3. ex Baldo; & alij passim. colligitur ex L. 1. 7. de separationibus. vbi dicitur: *Licet alicui, adiciendo sibi creditorem, creditoris sui deteriore facere conditionem, &c.* & ex multis legibus C. Qui prioris in pign. vbi tantum hypotheccis applicatur haec regula.

DVBITATIO VII.

Vtrum inter chirographarios carentes privilegio praelationis, possit satisfieri pauperi, omissis ditioribus.

45 *Soluens pauperiori.* **M**ulti DD. affirmant id fieri posse. Medina supra: *Si debitor posterior, est longe pauperior priore, tunc debitum posterioris videtur preferendum, quia maiori damno prius occurrendum.* Idem tenet Salon. ob eandem causam. Idem expresse docet diuus Thomas opus. 73. cap. 18. & probat, quia plus laesus est pauper ablatione suorum, & plus indiget. Emanuel supra, ait, *excusari eum, qui soluit prius petenti vel valde indigenti.* Siluest. Restit. 6. in fine, dicit talem excusari iure poli, non tamen fori.

46 *Verius non licere.* Sed contrarium videtur verius. Probat: quia pauper neque iure positio habet ius praelationis, vt patet: neque iure naturali, nisi forte sit in extrema vel graui necessitate, ita vt charitas obliget illi subuenire. tunc enim creditor diues merito pari debet debitum suum differri vel numquam solui, vt alteri, par ius habenti, in tanta afflictione consulari. Quod si pauper non tanta prematur inopia, non potest alter penitus priuari, vt illi integre satisfiat. Nec refert, quod pauper plus incommodi sentiat ex dilatione vel priuatione partis rei debitae; hinc enim non sequitur, illum habere ius praelationis, sed vt summum, ceteris paribus, amplius posse ei solui, quam diuiti, qui tale incommodum non sentit. sicut plus restituendum ei, cui debentur 100. quam cui 50. quando secundum proportionem sit solutio.

47 *Contrarium non est omnino improbabile.* Nihilominus fateor sententiam alteram non esse omnino improbabilem, praesertim cum diuus Thomas tam expresse illam teneat.

DVBITATIO VIII.

Quo loco & cuius expensis facienda est restitutio.

Notandum est, Obligationem restitutionis nasci vel ex iniusta acceptione, vel ex re ac-

cepta, vel ex contractu, vt explicatum est supra cap. 7. dub. 5. Nunc

Dico Primò, Si debitum ortum sit ex iniusta acceptione, restitutio facienda est expensis debitoris, idque eo loco, vbi dominus illam possessurus erat, si ablata non fuisset: ita Caietanus 2. 2. q. 62. art. 5. circa solutionem tertij argumenti, Sotus l. 4. de Iust. quaest. 7. art. 1. circa solutionem tertij argumenti. Couar. ad reg. Peccatum, r. p. nu. 9. Ioannes Medina C. de restit. q. 2. dub. 3. Probat, quia ex eo quod dominus rem suam amiserit debitoris iniquitate, non debet vllum damnum sentire; sed lege iustitia debet ita fieri restitutio, vt in pristinum statum restituatur, perinde ac si res ablata non fuisset: ergo restitutio non debet fieri ipsius expensis, sed debitoris, qui sibi imputet, quod eas subire cogatur.

Dices Primò, Ergo tenetur ad amplius, quam ad rei ablatam seu damni illati compensationem.

49 Respondeo, Verum est, teneri ad amplius, quam damnum secundum se consideratum aestimetur; non quidem vt dominus inde amplius accipiat commodi, quam accepit detrimenti: sed quia id est necessarium tamquam medium, vt fiat restitutio. qui enim tenetur ad finem, tenetur ad medium necessarium.

Dices Secundò, Non debet imputari debitori, quod creditor in alium locum migravit: ergo tunc illius sumptibus non erit mittenda.

Respondeo, Negando consequentiam, quia creditor non debet amittere libertatem transferendi se quò libuerit, ob iniustitiam debitoris; qui sibi imputet, quod sumptus illos in restitutione facere cogatur. debebat enim rem relinquere in bonis creditoris; sic enim cum aliis paruo vel nullo sumptu translata fuisset. si tamen creditor facturus erat sumptus in re illa asportanda, possunt deduci, non enim teneris illi cum lucro restituere, sed satis est vt ex ablatione nihil damni sentiat, de quo vide Couar. supra.

50 *Si magni sumptus.* Notandum tamen est, Si res non potest sine magnis sumptibus restitui, posse ex quadam aequitate naturali differri restitutionem, modò inde dominus vel nihil vel parum damni capiat. Si tamen ea est rerum constitutio, vt nisi modò restitutas, postea nec ipsi nec hereditas restituere possis, omnino nunc restituenda vel res ipsa, vel iustum rei pretium, quamuis magnae expensae essent faciendae; quia dominus non idè potest re sua in perpetuum priuari, quod debitor tantumdem in sumptum impendere cogatur. nisi probabile esset, domino in hoc casu non displiciturum, vt amicis eius vel pauperibus detur: quod per litteras ab eo peti debet, si res est ambigua. si verò spes sit, fore vt aliquando restituatur sine tanto sumptu, poterit restitutio differri. si res sit parui momenti, & sine duplo vel triplo sumptu restitui nequit, probabile est, pauperibus dari posse; praesumi enim potest id domino non displicere.

51 *Si non ex delicto.* Dico Secundò, quae debentur solum ratione rei acceptae, restituenda sunt in loco vbi habentur; nec teneris ea mittere domino expensis tuis, sed mittes expensis domini: vt, si bona fide emeris rem à fure. Ratio est; quia cum tuo damno non teneris dominum in pristinum statum restituere, cum eum per iniuriam non deturbaueris, sed solum teneris ad rei custodiam; monito interim domino vt significet, quo modo velit eam sibi

sibi transmitti. quia in re non teneris illos sumptus ferre. imò si contingat te in alium locum migrare, nec possis eam commodè apud aliquem, qui restituat, deponere, sed cogaris auertere, potes expensas à domino repetere: qui tenetur ad omnes expensas rei suę custodienda necessarias, in utilitatem ipsius factas; vt habetur expressè L. 2. π. de negotiis gestis.

52 *Si ex contractu.* Quod atinet ad ea quę ex contractu debentur, hæc sunt triplicia. Vel enim debet restitui idem numero, vt depositum, commodatum, pignus; vel debet restitui quid distinctum, quod pro alio commutatur, vt in mutuo, venditione, locatione, &c. vel debet restitui id pro quo nihil accipitur, ita vt solum ex altera parte sit obligatio; vt in promissione, donatione, testamento, legato. His positis,

53 *Si res eadem numero reddenda.* Dico Tertio, Quę debentur ex contractu, in quo res eadem numero est restituenda, si in alterius tantum partis utilitatem accepta sint, debent eius expensis restitui: idque eo loco, vbi sunt tradita; nisi aliter iusta aliqua pactione conuentum sit. Prior pars patet; quia par non est, vt eius expensis restituatur, cuius commodum in contractu non queritur: ergo. Altera probatur; quia in huiusmodi contractibus tacite censentur pacisci de eodem loco; nisi ob aliquam causam extrinsecam aliter expressè inter illos sit conuentum. æqualitas enim postulat, vt sicut idem restituendum quod acceptum est, ita etiam eodẽ loco. Hinc fit, vt si tua caula equum

54 *Commodatum.* commodatum acceperis, tenearis eum tuis expensis restituere in eum locum, in quo tibi traditus est. Non tamen teneris eum in locum remotum mittere, in quem forte dominus commigravit; quia ibi commodatum non accepisti, nec illius longinquitatis es causa, sed dominus sibi imputer, quod commodatum ante discessum non repetierit.

Depositum. E contrario, si depositum gratis custodiendum accepisti, restituendum est expensis deponentis; quia par non est, vt depositarius, cum nihil commodi ex deposito perceperit, suis expensis illud ad dominum remittere cogatur, siue dominus in eodem loco manserit, siue aliò commigraverit. Secus est, si depositarius in alium locum remotiorem commigraret: quia tenetur rem depositam representare in eo loco, vbi eam custodiendam accepit, vt inde expensis domini restituatur. Idem dicendum de commodato, quod gratia solius commodantis acceptum est.

Sed quid, si depositum furti piatur & transferatur in alium locum; cuius expensis remittendum erit ad depositarium?

55 *Si depositum translatum fuerit.* Respon. Si sine culpa lata depositarij translatum est, debet queri & referri expensis domini deponentis, non autem depositarij; quia vitium & incommodum quod obuenit deposito sine culpa lata depositarij, non est ei præstandum, sed auctori: si verò ex culpa depositarij lata factum sit, tenetur suis expensis; imò si pretio illam custodiat, tenebitur etiam ex culpa leui, iuxta ea quę diximus c. 7. dubit. 6.

Dico Quarto, Quę debentur ex contractu, in quo pro re accepta est reddenda alia, restitutio ex natura contractus non quouis loco fieri potest, sed ibi facienda est, vbi res, pro qua datur, est accepta, secundum quem locum etiam res quę datur est æstimanda. Prior pars, non quouis loco fieri posse restitutionem, probatur, quia hoc sæpè alteri parti esset magno damno; vt si emens Antuerpię, vellet soluere in Hispania, vel contra. ergo debet esse certus aliquis locus, in quo ex natura contractus fiat solutio. is autem est, vbi res vendita, mutata vel permutata, fuit tradita & accepta. nullus enim magis iustitię congruit, eò quod in omnibus istis contractibus vna res in locum alterius quasi substituitur; quod perfecto modo fieri nequit, nisi idẽ locus seruetur. Hinc fit vt nemo ex vi mutui possit obligari vt alibi reddat: aut ex contractu venditionis vel locationis, vt alibi pretium soluat. Nam hi contractus vt iusti sint, reducendi sunt ad æqualitatem respectu certi loci, in quo res prior traditur. Idem dicendum de emptione centuum. hi enim ex natura contractus non sunt soluendi in loco vbi est ereditor, sed vbi ipse census est constitutus, seu vbi est res illa, in qua obligatio est constituta, v. g. domus, ager, pratium, &c. nam pensio annua est veluti fructus hypothecę, qui non est alibi, ex natura contractus, tradendus, quàm vbi nascitur.

57 *Mutuum.* Quod si census sit omnino personalis, nullam habens hypothecam, soluendus est vbi iusta pactione constitutus fuerit. Si in pactum non est deductum, soluendus est in loco, vbi debitor comoratur; qui immediatè in ipso debitore constitutus est. quod intelligi, si debitor non abeat valde procul. si enim tam procul discedat, vt emptori inde graue incommodum oriatur in pensione exigenda, ita vt si de eo cogitasset, noluisset censum emere; tenebitur debitor mittere ad locum priorẽ. His tamen non obstat, quin contrahentes possint de alio loco solutionis pacisci; modò hoc onus iusta mercede cõpensetur.

59 *Donata, legata, &c.* Dico Quinto, Quę debentur ratione donationis, legationis, testamenti, reddenda sunt in loco, vbi erant cum donarentur, nisi aliud in ipsa dispositione expressum fuerit: ac proinde expensis eius, cui donata sunt. Patet, quia qui rem gratis dat, vel legat, non intendit se ad ampliùs obligare; sed permittit eam alteri, vt, si velit, suo sumptu illam auferat; si nolit, relinquat. si tamen heres aliò transferret, teneretur suo sumptu illam mittere, vbi erat prius.

60 *Si magna expensa.* Circa prædicta Nota, Quando res est restituenda expensis creditoris, eas ex ipsa re deduci posse, quando alia commodior via non suppetit; vnde si opus fuerit, poterit ea vendi vel ex parte, vt residuum ad creditorem mittatur; vel tota, si est indiuisibilis, (vt equus) vt ei pretium mittatur. Quod si tantę essent in remittenda re vel pretio expensę, quanti valet, non est restituenda, sed moneendus dominus: vel si id fieri nequit, danda panperibus, si putetur dominus nunquam ad viciniora loca venturus.